

Maria Woźniak, Jan Gromnicki

Marzenna Wakulińska (1951-1992)

Ochrona Zabytków 46/1 (180), 88-89

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MARZENNA WAKULIŃSKA (1951-1992)

W dniu 6 sierpnia 1992 r. zmarła mgr inż. Marzena Wakulińska, mikrobiolog, konserwator zabytków. Urodzona 1 listopada 1951 r., ukończyła Technikum Drzewne i w roku 1969 podjęła pracę w Zakładzie Zadrzewień i Zieleni w Warszawie, a od roku 1971 w Instytucie Ochrony Lasu i Drewna SGGW, rozpoczynając wkrótce studia na Wydziale Leśnym tej uczelni. Ukończyła je w roku 1978 uzyskując tytuł inżyniera — leśnika. W tym samym roku rozpoczęła pracę w Pracowni Ochrony Drewna Zabytkowego Zakładów Wytwórczych Mebli Artystycznych PP PKZ w Henrykowie. Od roku 1980 pracuje w Laboratorium Naukowo-Badawczym Zakładu Badawczo-Rozwojowego, przekształconego następnie w Oddział Badań i Konserwacji PP PKZ, w ramach którego tworzy początkowo Zespół, a następnie Pracownię Mikrobiologii, którymi kieruje w latach 1983-1987. Współpracuje też z Instytutem Techniki Budowlanej, z którym w latach 1987-1989 podejmuje stałą współpracę jako starszy specjalista — mikrobiolog. Od roku 1990 rozpoczyna pracę w Zakładzie Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych Biblioteki Narodowej w Warszawie tworząc tam również laboratorium mikrobiologiczne. Od-

czuwając stałą potrzebę poszerzania swych umiejętności zawodowych, uczestniczy w szeregu kursach, seminariach i konferencjach konserwatorskich i mikrobiologicznych, organizowanych m.in. przez ICROM SGGW, PKZ, wygłaszając tam komunikaty i referaty. Nawiązuje również współpracę z ośrodkami naukowymi uniwersytetów w Krakowie i Toruniu. W latach 1969-1987 zajmuje się głównie problemami związanymi z ochroną i konserwacją drewna, odnosząc na tym polu sukcesy i uzyskując w roku 1981 nagrodę w dziedzinie postępu naukowo-technicznego Ministerstwa Kultury i Sztuki za pracę badawczą będącą jej pracą dyplomową poświęconą mikroorganizmom, występującym na drewnie pochodzącym z badań archeologicznych. Podejmuje też prace badawcze w ramach planu badań własnych PP PKZ nad metodami konserwacji drewna pochodzącego z badań archeologicznych uczestnicząc i wykonując szereg konserwacji średniowiecznych przedmiotów drewnianych odkrytych podczas badań zamku w Pułtusku, reprezentując zawsze pogląd o niezbędnej odwracalności tych zabiegów. Podsumowaniem powyższych prac i uzyskaniem w ich trakcie doświadczenia,

stało się opracowanie poświęcone technologii zabezpieczania drewna z badań archeologicznych i konserwacji drobnych przedmiotów drewnianych. W ramach współpracy z PP PKZ prowadziła również prace związane z konserwacją ołtarzy, m.in. z kolegiaty w Pułtusku, zniszczonych powodzią w 1979 r. oraz typowała środki konserwatorskie dla zabezpieczenia sztukaterii w kaplicy zamku pułtuskiego.

Wykonywała również badania mikrobiologiczne, określając preparaty dla konserwacji malowideł ściennych wewnątrz pałacu w Wilanowie, drewnianego pomnika Tadeusza Kościuszki w Puszczy Mariańskiej, XVIII-wiecznej polichromii kościoła w Strzegocinie, Złotej Bramy w Gdańsku, XVI-wiecznego pentaptyku z Muzeum Narodowego w Warszawie, polichromii z wnętrza kościoła *El Sagreno* w Quito (Ekwador); prowadziła liczne badania i ekspertyzy dotyczące występowania mikroorganizmów na zabytkach kamiennych, ceglanych, skórzanych, pergaminach i papierach. Problematyką niszczenia przez mikroorganizmy pergaminu i papieru zainteresowała się już w początku lat osiemdziesiątych, uczestnicząc w pracach Laboratorium Naukowo-Badawczego

PP PKZ, wykonując badania i podejmując konserwację cennych zbiorów muzealnych, np. z Muzeum Narodowego w Gdańsku, Muzeum Architektury we Wrocławiu, Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu, Muzeum Śląska Opolskiego, Towarzystwa im. F.Chopina, Biblioteki PAN w Gdańsku i Biblioteki Narodowej w Warszawie. Organizowała i wykonywała także dezynfekcję i konserwację zbiorów bibliotecznych Muzeum A. i J. Iwaszkiewiczów w Stawisku k. Warszawy i Żydowskiego Instytutu Historycznego w Warszawie.

Na podstawie swych badań opracowywała zalecenia konserwatorskie dla dokumentów z Zamku Królewskiego w Warszawie, XVI-wiecznego starodruku z Biblioteki im. Łopacińskiego w Lublinie, dokumentów pergaminowych z Muzeum Historycznego Miasta stoł. Warszawy, litografii z Muzeum J.I.Kraszewskiego, XVII- i XVIII-wiecznych dokumentów papierowych z Archiwum Wodzińskich w Ossolineum, rękopisu dominikańskiego z Muzeum Okręgowego w Sieradzu, starodruku „*Kosmografia*” z 1564 r. ze Słupska, wreszcie pastelowych portretów z Muzeum Narodowego w Warszawie. Czynności te kontynuowała także pracując w Bibliotece Narodowej w Warszawie współorganizując tam laboratorium mikrobiologiczne. Podjęła szereg prac badawczych związanych z dezynfekcją materiałów bibliotecznych, często

nietypowych (jak watki fonograficzne), a także badania czystości biologicznej powietrza w magazynach. Pod jej kierunkiem prowadzono także dezynfekcję zbiorów przewożonych do Warszawy z Bytomia.

Problemy ochrony zbiorów bibliotecznych i muzealnych widziała zawsze w kontekście badań interdyscyplinarnych, w czym pomocne były Jej doświadczenia nabyte w kolejnych miejscach pracy i dziedzinach działalności, m.in. poprzez uczestnictwo w temacie badawczym PP PKZ „*Rozpoznanie stanu obiektów zakonserwowanych w latach 1950-1978*”, obejmującym kontrolę warunków ich przechowywania, badania mikrobiologiczne i zalecenia dla użytkowników. Objęto nimi m.in. obiekty papierowe, pergaminowe, grafiki, książki i nuty. W ramach pracy w PP PKZ wykonała oprócz wielu ekspertyz, liczne opracowania, znajdujące się w Archiwum PKZ w Warszawie: *Opracowanie optymalnej technologii zabezpieczenia drewna archeologicznego* (1980), *Mikroorganizmy występujące na drewnie wykopaliskowym z dziedzinyca zamku w Pułtusku* (1981), *Korozyja mikrobiologiczna malowideł ściennych*, cz. I (1982), *Testowanie polimerów dostępnych na rynku krajowym* (1982, wraz z J.Cieplińską i J.Kobla), *Opracowanie metody konserwacji drobnych przedmiotów drewnianych pochodzenia archeologicznego* (1983, wraz z E.Duszczyk),

Zabezpieczanie klejów naturalnych, stosowanych w konserwacji papieru (1984), *Zabezpieczanie klejów stosowanych w konserwacji papieru* (1986, wraz z J.Malinowską), *Opracowanie sposobów niszczenia mikroorganizmów w roztworze zasłalającym* (1986), *Zabezpieczanie malowideł ściennych przed korozją mikrobiologiczną* (1986, wraz z E.Duszczyk cz. II), *Badania papieru klejonego spoiwem skrobiowym z dodatkiem środków chemicznych* (1987). Była ponadto autorką innych opracowań, publikacji i recenzji.

Wśród kolegów w kolejnych miejscach pracy, pozostawiła po sobie pamięć osoby niezwykle sumiennej, skromnej, poszukującej nowych rozwiązań i metod, sięgającej chętnie do doświadczeń warsztatowych innych specjalności. Cechowało Ją wysokie poczucie koleżeństwa, solidarności środowiskowej i ludzkiej, które w roku 1980 przywiodło ją w szeregi NSZZ „Solidarność”. Oddana bez reszty sprawom konserwatorskim podejmowała chętnie prace i działania społeczno-zawodowe, także w ramach Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, opiekę nad krajowymi i zagranicznymi praktykantami i stażystami oraz młodszymi kolegami. Ciężka choroba i przedwczesna śmierć zakończyła niespodziewanie Jej owocną działalność na polu ochrony zabytków.

Maria Woźniak, Jan Gromnicki